

3. Формування спроможних територіальних громад. Практичний посібник (видання третє) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/library/otgbook3new_obgortka_i_blok.pdf

4. Даляк Н.А. Застосування інноваційних підходів у залученні громади до процесів планування місцевого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://journals.uran.ua/sciencerise/article/viewFile/50238/46821>

УДК 334.012

**МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК
ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ДЕРЖАВИ**

Данилейчук Р. Б.

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
e-mail: uv@nung.edu.ua*

Малий бізнес є органічним структурним елементом ринкової економіки. Цей сектор економіки історично і логічно відігравав роль необхідної передумови створення ринкового середовища, був первинною вихідною формою ринкового господарювання у вигляді дрібнотоварного виробництва. Саме тому дрібнотоварне підприємництво відіграло структуроутворюючу роль в історії становлення економіки конкурентного ринкового типу. Ця специфіка та своєрідне функціональне призначення малого бізнесу набуває особливого значення для країн, які йдуть шляхом відтворення ринкової системи господарювання. Здатність малого бізнесу до структуроутворення ринку висуває завдання його розвитку та ставить у ряд першочергових заходів реформування економіки України [1, с. 14-19].

Малий бізнес як інституційний сектор економіки давно став домінуючим за чисельністю та обсягами виробництва у провідних країнах світу. Малі підприємства забезпечують гнучкість та стійкість економічної системи, наближають її до потреб конкретних споживачів, а водночас – виконують важливу соціальну роль, надаючи робочі місця та забезпечуючи джерело доходу для значних прошарків населення.

Мале підприємництво є універсальним інструментом участі мільйонів громадян як в економічному житті країни, так і в системі міжнародного поділу праці, виступає для економічно свідомих громадян як своєрідний засіб існування і стимул до самовдосконалення. Це важливе значення малого підприємництва для політичної і соціальної стабільності демократичних суспільств визначається тим, що мале підприємництво в першу чергу виконує соціальні функції, до яких належить: створення додаткових робочих місць, зменшення рівня безробіття, вирішення проблем бідності, що складають одну з найважливіших функцій держави; формування середнього класу, тобто такого

прошарку населення, що реально готовий нести на своїх плечах відповідальність за стійкий розвиток країни.

Варто відзначити, що мале підприємництво відіграє особливу роль у національному господарстві країни та її регіонів, створює інноваційне середовище, руйнуючи традиційні структури і відкриває шлях до трансформацій, стаючи тією силою, що прискорює рух економіки шляхом ефективності, раціоналізації та постійного відновлення. Накопичений досвід усіх без винятку індустріально розвинутих країн зі змішаною економікою соціального напрямку незаперечно підтверджує, що мале підприємництво — необхідна умова досягнення економічного росту і для його розвитку необхідно ефективне державне управління і регуляція [2, с. 18-23].

Тому управління розвитком малого підприємництва в сучасних умовах має стати одним із пріоритетів державної економічної політики України та її регіонів. Розвиток малого підприємництва як важливого чинника економічного зростання країни та регіонів висвітлюється в наукових працях О. Амоші, Л. Антонюка, Ю. Бажала, В. Гейця, С. Кіреєва, Л. Осецького, В. Савчука, О. Федірко, М. Крупки, М. Чумаченка, Л. Шевчук та ін.

У світовій практиці прийнято виділяти три основні напрями державної підтримки малого підприємництва: 1) фінансова допомога; 2) система державних закупівель (як правило – на контрактній основі); 3) надання консультативної і технічної допомоги [3, с. 7].

Комплекс фінансових механізмів підтримки малих підприємств включає в себе [1]:

- використання гарантійних фондів кредитування малих підприємств;
- страхування комерційних ризиків;
- пільгове кредитування та часткову компенсацію відсоткових ставок по кредитах;
- забезпечення спрощених режимів оподаткування та податкових пільг;
- надання фінансової підтримки інноваційної діяльності;
- компенсацію витрат на інформаційне обслуговування;
- компенсацію витрат на отримання патентів, захист авторських прав тощо;
- кофінансування проектів, які здійснюють малі підприємства;
- надання обладнання в лізинг;
- франчайзинг;
- венчурне фінансування малих підприємств;
- підтримку утворення кредитних союзів для малих підприємств;
- розвиток бізнес-центрів та бізнес-інкубаторів з метою зменшення накладних витрат малих підприємств;
- централізований бухгалтерський облік та комплексне надання ділових послуг малим підприємствам.

Слід відзначити, що суб'єктами підтримки виступають як держава, так і інші підприємства чи групи підприємств, а також громадські та галузеві асоціації та інші незалежні інституції.

Світовою практикою також напрацьовано вельми широкий спектр заходів щодо надання технічної та інформаційної допомоги малим підприємствам [4, с. 256-257]:

- надання інформації про форми та методи державної підтримки малого бізнесу;
- консультації з питань законодавства;
- забезпечення спрощених режимів звітності;
- забезпечення сприятливих умов для використання державного фінансування, матеріально-технічних, інформаційних та інших ресурсів, що надаються в рамках державної підтримки малого бізнесу;
- підтримка участі малих підприємств у зовнішньоекономічній діяльності, допомога в укладанні міжнародних контрактів;
- підтримка виходу малих підприємств на фондові ринки;
- розвиток ділових мереж та кластерів, спрямованих на встановлення ринкових відтворювальних ланцюгів;
- створення інфраструктури підтримки і розвитку (агентств розвитку, бізнес-центрів, палат, асоціацій, державних структур, міжнародних організацій, бізнес-інкубаторів, технопарків тощо);
- перепідготовка кадрів, підвищення кваліфікації зайнятих на підприємствах (в тому числі забезпечення обміну досвідом між представниками малого бізнесу);
- регіональна підтримка.

Безперечно, застосування наведеного комплексу заходів набуває у кожній конкретній країні своїх специфічних рис. В той же час розвиток малого бізнесу в Україні є істотним резервом економічного зростання, не використаним в повній мірі на сучасному етапі. Його активізація є одним з ключових пріоритетів регулювання соціально-економічного розвитку економіки України.

Аналіз світового досвіду свідчить, що виконання малим підприємством своєї суттєвої економічної та соціальної ролі можливе лише за умов виваженої державної політики всебічної підтримки цього сектору економіки [5, с. 96]. Тому стимулювання розвитку малого бізнесу в Україні повинно відбуватись на основі запровадження кращого європейського досвіду, тобто на основі використання європейських стандартів розвитку підприємництва, що значною мірою обумовить створення сучасної ринкової економіки з соціальною справедливістю.

Список використаних джерел:

1. Король В. С. [**УДК 338.1:311.2**](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=Формування та розвиток інфраструктури малого бізнесу на регіональному рівні (на прикладі Івано-Франківської області) [Текст] : монографія / В. С. Король, Р. Б. Данилейчук. – Івано-Франківськ, Луцьк: ВІЕМ, 2011. – 168 с.
2. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь / [К. О. Ващенко, З. С. Варналій, В. Є. Воротін та ін.]. – К., Держкомпідприємство, 2008. – 226 с.
3. Данилейчук Р. Б. Реалізація державної політики підтримки розвитку інфраструктури малого бізнесу [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 / Данилейчук Р. Б.; Держ. вищ. навч. закл. “Ужгород. нац. ун-т”. – Ужгород, 2013. – 22 с.
4. Ольвінська Ю. О. Розвиток інфраструктури малого і середнього бізнесу в Україні / Ю. О. Ольвінська, О. В. Самоєнкова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2009. – Вип. 37. – С. 254-258.
5. Букреєва Д. С. Удосконалення механізму розвитку малого бізнесу в Україні: податково-інтеграційний аспект / Д. С. Букреєва // Економічний простір. – 2016. – № 109. – С. 85-97.
</div><div data-bbox=)

**ВИКОРИСТАННЯ СЦЕНАРНОГО ПІДХОДУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ПЕРСПЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ**

І. О. Журба,

Черкаський державний технологічний університет

Б. О. Белов

Департамент освіти та соціально-гумантарної політики ЧМР

О. В. Журба

ДАСУ в Черкаській області

e-mail: dream197708@gmail.com

При переході до ринкової економіки особливого значення набувають питання державного регулювання, змінюється якість господарського планування. Його призначення в нових умовах зводиться до вироблення загальної стратегії соціально-економічного розвитку, до формування певних пріоритетів в науково-технічній, структурній і соціальній політиці держави.